

Toimintakertomus 2018

EAPN-Fin – Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto on avoin toimintafoorumi köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan toimiville järjestöille, ryhmille ja ihmisille. EAPN-Fin on Euroopan köyhyyden vastaisen verkoston EAPN:n, European Anti-Poverty Network, jäsen. Verkosto on perustettu 1994, kyseessä oli 24. toimintavuosi.

1. VERKOSTON VAHVISTAMINEN

Verkoston tärkein voimavara ovat jäsenyhteisöt. Verkostoon liittyi 2018 kolme uutta jäsentä: Kuntoutussäätiö, Suomen Demokratian Pioneerien liitto – Pinskut ja TATSI - Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry. Jäsenenä oli vuoden lopussa 48 sosiaali- ja terveysalan järjestöä tai muuta yhteisöä. Liitteenä on jäsenluettelo.

EAPN-Finin verkkosivuja päivitettiin säännöllisesti (www.eapn.fi) ja viestittiin myös sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter). Jäsenviestintää hoidettiin lisäksi uutiskirjeillä ja sähköpostitse. Verkkosivuilla julkaistiin 52 uutista ja 6 blogia. Vuonna 2018 lähetettiin 6 uutiskirjettä. Uutiskirjeellä oli vuoden lopussa 451 tilaajaa, hieman yli sata enemmän kuin edellisvuonna. Twitterissä seuraajia oli noin tuhat.

Kansainvälinen toiminta

Suomen verkosto on yksi EAPN:n (European Anti-Poverty Network) 31 kansallisesta verkostojäsenestä. Lisäksi EAPN:llä on 13 eurooppalaista järjestöä jäsenenään. EAPN:n jäsenet käyttävät valtaansa vuosittain koontuvassa yleiskokouksessa (General Assembly).

Jokaisella kansallisella verkostolla on yksi paikka EAPN:n Executive Committeeessa (EXCO). Se kokoontui kolme kertaa vuoden aikana. EAPN-Finillä on myös edustaja EAPN:n EU Inclusion Strategies -työryhmässä (EUISG), joka kokoontui myös kolme kertaa vuoden aikana.

EMIN2-hanke

EAPN:llä oli vuosina 2013–2014 riittävää vähimmäistoimeentuloa ajava EMIN, European Minimum Income Network -hanke. Sen jatkohanke EMIN2 alkoi 2017 ja jatkui 2018 loppuun. Sen tavoitteena oli riittävien ja saavutettavien

vähimmäistoimeentuloturvajärjestelmien edistäminen ja tunnetuksi tekeminen. Suomessa hankkeen koordinaattorina toimi Jiri Sironen ja keväällä 2018 kampanjakoordinaattorina Marjo Rinne.

Suomen EMIN-verkosto teki keväällä **kansalaisaloitteen takuutulosta** perusturvan parantamiseksi. Perusturva on jäänyt jälkeen ansio- ja hintakehityksestä ja lisäksi sitä on leikattu muun muassa jäädyttämällä etuuksia korottavia indeksejä. Perusturva ei kata riittävän vähimmäiskulutuksen menoja ja Suomi on saanut useita huomautuksia Euroopan neuvostolta perusturvan liian alhaisesta tasosta. Kansalaisaloitteessa ehdotettiin säädettäväksi laki takuutulosta ja muutettavaksi takuueläkkeestä annettua lakia. Noin 1 000 euron takuutulo turvattaisiin kaikille syyperustaisia perusturvaetuuksia saaville. Verojen jälkeen se olisi noin 790 euroa kuukaudessa.

Kansalaisaloitetta markkinoitiin eri kanavissa ja lukuisissa tapahtumissa. Allekirjoituksia saatiin 3 143, joten aloite ei edennyt eduskunnan käsittelyyn.

Osana EMIN2-hanketta järjestettiin Euroopan maissa **bussikiertue vähimmäistoimeentulon puolesta**. Toinen busseista pysähtyi kesäkuussa Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Näissä kaupungeissa järjestettiin ohjelmaa ja päättäjätapaamisia. EAPN-Finin edustajia osallistui bussikiertueelle. Helsingissä Senaatintorilla kohdattiin 500 ihmistä, Tampereella tavoitettiin katukampanjoinnissa 400 ihmistä ja valtuustosalissa järjestetyssä keskustelutilaisuudessa 80 ihmistä. Turun katukampanjassa tavoitettiin 300 henkeä.

Edustukset 2018

- EXCO, hallituksen jäsen Tiina Saarela
 - EUISG sekä sen Steering Group, puheenjohtaja Jiri Sironen
 - EAPN:n yleiskokoukseen Itävallan Wienissä syyskuussa osallistuivat puheenjohtaja Jiri Sironen, sihteeri Erja Saarinen ja hallituksen jäsen Yrjö Mattila.
- Vuotuinen eurooppalainen köyhyyttä kokeneiden tapaaminen, 17th Meeting of People Experiencing Poverty pidettiin 5.–6.11. Brysselissä. Suomesta siihen osallistui Kansalaistoimintaryhmästä viiden henkilön delegaatio: Hani Forssell, Lea Korja, Martin-Éric Racine, Jaana Saikkonen ja Mikko Siltanen.

2. VAIKUTTAMISTYÖN VAHVISTAMINEN

EU-ohjausjaksoon ja 2020-strategiaan vaikuttaminen.

Eurooppa 2020 -strategian kansallisen tavoitteen edistyminen köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien määrän vähentämisessä 150 000 henkilöllä vuoteen 2020 mennessä on verkoston seurannan ja vaikuttamisen kohteena. **EU-ohjausjaksoon** vaikuttamaan pyrkiminen on toisaalta kansallista vaikuttamistyötä, toisaalta se kytkeytyy eurooppalaiseen tasoon. Vaikuttamistyötä tehtiin muun muassa EUISG:n kautta, jossa käsitellään EU-ohjausjaksoon ja 2020-strategiaan liittyviä asioita ja vaikuttamista. EAPN muun muassa kokoaa kansallisista verkostoista omia maakohtaisia suosituksia vaikuttamistyönsä tueksi.

Syksyllä 2018 julkaistiin toista kertaa Suomen köyhyysraportti **Köyhyysvahti 2018** ajankohtaisesta köyhyytilanteesta ja köyhyyden vähentämiseksi tarvittavista toimista. Se on saatavissa myös englanniksi.

Osana EU-ohjausjaksoon vaikuttamista tehtiin **yhteistyötä Euroopan komission Suomen edustuston kanssa**.

EAPN-Fin laati omat **maakohtaiset varjosuosituksensa**. Komission maakohtaisten suositusten julkaisun yhteydessä tehtiin **kannanotto** yhdessä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n kanssa.

EAPN-Fin toteutti yhdessä SOSTEn kanssa **Eurooppa-tiedotushankkeen**, joka sisälsi julkaisutoimintaa ja tilaisuuksia. *Inhimillisempi Eurooppa –Puheenvuoroja Euroopan unionin sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi* -artikkelikokoelma julkaistiin loppuvuonna 2018.

EU-prosesseja koskevia tapahtumia ja tapaamisia:

- 27.4. Brysselissä Annual Convention for Inclusive Growth. Anna Järvinen osallistui osana STM:n delegaatiota.
- 9.10. EU-tunti M/S SOSTE-koulutusristeilyllä
- 11.10. Eurooppalaista ohjausjaksoa koskeva komission tilaisuus, jossa kuultiin kansalaisjärjestöjen näkemyksiä
- 17.–18.10. Brysselissä DG ECFIN Stakeholder Seminar for Civil Society Organisations. Erja Saarinen osallistui.
- 17.12. Inhimillisempi Eurooppa -tilaisuus Eurooppa-salissa Helsingissä
- 19.12. Inhimillisempi Eurooppa -tilaisuus Kumppanuustalo Arttelissa Tampereella, Jiri Sironen ja Erja Saarinen

Muuta vaikuttamistyötä

Verkosto seurasi tiiviisti sosiaaliturvauudistuksen taustatyötä tehnyttä valtioneuvoston kanslian Toimi-hanketta ja teki sen kanssa yhteistyötä. EAPN-Finin kansalaistoimintaryhmän edustajat osallistuivat hankkeen keskustelutilaisuuteen 15.2. ja projektipäällikkö Liisa Heinämäki vieraili EAPN-Finin hallituksessa 14.11.

EAPN-Fin lähti mukaan energiaköyhyyttä käsittelevään ASSIST-hankeeseen. EAPN-Finin edustajana ohjausryhmässä toimii Tiina Saarela.

Työryhmät

Verkoston sisällöllisen työskentelyn peruspilareina ovat työryhmät. Toimintavuonna toimivat Lasten köyhyys -työryhmä, Terveys ja köyhyys -työryhmä sekä Kansalaistoimintaryhmä.

Lasten köyhyys -työryhmän puheenjohtajana toimi Sari Laaksonen, Terveys ja köyhyys -työryhmän puheenjohtajana Tuula Paasivirta. Kansalaistoimintaryhmän toimintaa koordinoi Jouni Kylmä.

Lasten köyhyys -työryhmä

Lasten köyhyys -työryhmä seuraa lapsiperheiden ja lasten köyhyystilannetta Suomessa ja luo synergiaa asian eteen työskentelevien kesken. Työryhmässä oli jäseniä 11 eri järjestöstä. Ryhmä kokoontui neljä kertaa.

Terveys ja köyhyys -työryhmä

Työryhmä päivitti vuosittaisen **Sosiaaliturvan tarkistuslistan**.

Kansalaistoimintaryhmä

Ryhmä kokoontui 9 kertaa. Sen toiminta laajeni pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, etenkin Turkuun.

Muun muassa Toimi-hanke on kuullut ryhmän jäseniä. Heistä kaksi oli mukana Suomi ilman köyhyyttä? paneelissa Maailma kylässä -festivaalilla. Osa ryhmän jäsenistä oli mukana toimittajille jaettavan Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustuksen saajan päättävässä raadissa. Useat ryhmän jäsenet ovat esiintyneet mediassa.

Eduskunnan Köyhyysryhmässä EAPN-Finin edustajana toimi puheenjohtaja Jiri Sironen. EAPN-Finin hallituksen jäsen Anna Järvinen toimi köyhyysryhmän asiantuntijasihteerinä SOSTEn edustajana.

Tilaisuudet ja seminaarit

- 21.–22.4. Suomen sosiaalifoorumi
- 26.–27.4. Kohtaamispaikkapäivät Tampereella
- 16.–17.5. Päihdepäivät
- 26.5. Maailma kylässä -festivaalin keskustelu Suomi ilman köyhyyttä? (keskustelutilaisuus ja esittelypöytä)
- 8.6. Seminaari köyhyydestä ja takuutulo -kansalaisaloitteesta
- 23.–26.8. Kansainvälinen perustulokongressi Tampereella (esittelypöytä)
- 26.8. Vastavirtafestivaali
- 12.9. Köyhä mediassa -keskustelutilaisuus Kirkkohallituksessa
- 17.9. Työssäkävien köyhyys -seurantaseminaari Helsingin työkanava HETRY:ssä vuoden 2017 Brysselin köyhyyttä kokeneiden tapaamisen teemasta.
- 5.10. SAK:n tulevaisuus tänään -tilaisuus (esittelypöytä)
- 9.10. EriMingle-tapahtuma M/S SOSTE -koulutusristeilyllä
- 17.10. Kansalaistoimintaryhmän jäsenet osallistuivat Asunnottomien yö -tapahtumiin

VVA ry on vastannut **Asunnottomien yön** kansalaisliikkeen koordinoinnista. EAPN-Fin on tiedottanut tapahtumasta.

3. KÖYHYTTÄ JA SYRJÄYTYMISTÄ KOKENEIDEN OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN

Kansalaistoimintaryhmä on yhä enemmän siirtynyt kokemusten jakamisesta yhteiskunnalliseen keskusteluun ja politiikkaan vaikuttamiseen. Ryhmä tukee jäsentensä identiteettiä ja vaikuttamista. Se on saanut kansallista näkyvyyttä mediassa ja poliittisessa keskustelussa. Siitä on muodostunut ”taho”, johon ottaa yhteyttä, kun halutaan kuulla köyhyyttä kokeneiden ihmisten ääntä.

EAPN-Fin teki yhteistyösopimuksen Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston Köyhän ääni kuuluviin maakunnissa -hankkeen kanssa. Hankkeessa levitetään verkoston toimintaa ja luodaan paikallisia verkostoja 10 paikkakunnalle. Yhteistyötä tehtiin erityisesti EMIN2-projektin bussikiertueen Tampereella järjestetyn seminaarin yhteydessä.

EAPN-Fin vastaa Suomen delegaation lähettämisestä Brysseliin **Köyhyyttä kokeneiden ihmisten eurooppalaiseen tapaamiseen**, European Meeting for People Experiencing Poverty, PeP. Se järjestettiin 5.–6.11. Osallistumista koordinoi Mikko Siltanen. Hän kokosi delegaation ja vastasi ryhmän valmistautumisesta. Delegaatioon kuuluivat Siltasen lisäksi Hani Forssell, Lea Korja, Martin-Éric Racine ja Jaana Saikkonen. Tapaamisen teemana oli koulutus. Rauno Haapanen ja Mikko

Siltanen osallistui Brysselin tapaamista valmistelevaan pohjoismaiseen tilaisuuteen Kööpenhaminassa lokakuussa 2018.

Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustus toimittajille

Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustus nostaa esiin laadukasta köyhyyttä koskevaa journalismia ja köyhyyttä kokeneiden ihmisten näkemyksiä siitä, miten media kuvaa heidän todellisuuttaan. Tunnustuksen saajan päättää köyhyyttä kokeneista ihmisistä koostuva raati.

Köyhyyttä kokeneet ihmiset osallistui keskeisesti Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustuksen jakamiseen: paitsi raadin jäsenenä myös **Köyhä mediassa – opas köyhyyttä kokeneille** -julkaisun tekemiseen osallistujina. Oppaan julkaisivat yhdessä EAPN-Fin ja Kuka kuuntelee köyhää -verkosto.

Köyhyyttä kokeneista ihmisistä koostuva palkintoraati koottiin avoimella kutsulla, jota jaettiin jäsenistön verkostojen kautta sekä sosiaalisessa mediassa. Raatiin kuuluivat: Hani Forsell, Eeva-Maria Grekula, Jermu Lakka, Tia-Maria Lehto, Tuula Paasivirta, Raija Puumala, Jaana Saikkonen ja Mikko Siltanen.

Raati arvioi kilpailuun ilmoitettuja 32 artikkelia tai ohjelmaa kolmessa tapaamisessa ja järjesti tunnustuksen jakotilaisuuden 26.11. Siinä oli paikalla noin 50 henkeä, noin 10 toimittajaa. Köyhä mediassa -opas julkistettiin tilaisuudessa.

Varsinaisen tunnustuksen sai toimittaja Anna-Stina Nykänen Helsingin Sanomien artikkelistaan, joka kertoo, siitä, mitä niukuudessa eläminen tekee ihmiselle. Kunniamaininnalla huomioitiin valokuvaaja Markus Jokelan Helsingin Sanomissa julkaistu kuvareportaasi leipäjonoista, toimittaja Eve Hietamiehen artikkeli niin ikään leipäjonoista Apu-lehdessä. Myös professori Juha Siltalan kolumni Ylen verkkosivuilla sai kunniamaininnan.

Raadin toimintaa tukivat verkoston sihteeri Erja Saarinen ja hallituksen jäsen Anna Järvinen. Anna Järvinen osallistui Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustuksen jakavien maiden kansainvälisen projektiryhmän tapaamiseen 12.–13.4. Belgradissa. Tapaamisessa jaettiin kokemuksia eri maiden tunnustustenjakoprosesseista sekä perehdytettiin uusia verkostoja tunnustuksen toteuttamiseen omissa maissaan. Tapaamisessa käytiin läpi myös kehitysideoita tuleviin tunnustustenjakoihin ja pohdittiin alustavasti euroopanlaajuisen tunnustuksen luomista.

4. VERKOSTON DEMOKRATIAN, HALLINNON JA RESURSSIEN VAHVISTAMINEN

Verkoston voimavaroina ovat jäsenet, niiden EAPN-Fin-yhteistyöhön antama taloudellinen ja toiminnallinen panos sekä työskentely omien sidosryhmiensä ja köyhyyttä ja syrjäytymistä kokeneiden kanssa. Verkoston jäsenmaksu on yhteisöjäseniltä 50–500 euroa. Jäsenmaksuja kertyi 6 585 euroa. EAPN Eurooppa kustantaa osallistumisen Euroopan verkoston toimintaan matkojen ja majoituksen osalta.

EAPN:n rahoitushausta saatiin tukea PeP-koordinaatioon, aineiston kääntämiseen ja Eurooppa 2020-strategiaan/EU-ohjausjaksoa koskevan materiaalin, kuten Köyhyysvahdin tekemiseen. EU-komission rahoittaman **EMIN2-projektin kautta saatiin osarahoitusta** Suomen kansallisen EMIN-verkoston toimintaan ja projektin toteuttamiseen Suomessa. **Ulkoministeriöltä** saatiin rahoitusta yhdessä SOSTEn kanssa toteutetulle Eurooppa-tiedotushankkeelle.

Verkoston kotijärjestönä on SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, mikä tarkoittaa, että SOSTE tarjoaa verkostolle osa-aikaisen sihteerin, taloushallinnon ja viestinnän palveluita sekä maksuttomia kokoustiloja. Verkoston sihteerinä toimi Erja Saarinen.

EAPN-Finillä on **yleiskokouksen** valitsema **hallitus**, johon kuului vuonna 2018 puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 12 jäsentä. Hallitus kokoontui toimintavuoden aikana 7 kertaa.

Hallitus 2018

Jiri Sironen, puheenjohtaja, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
 Tarja Pajunen, varapuheenjohtaja, Eläkkeensaajien Keskusliitto ry
 Junias Kanyinda, Suomen Setlementtiliitto ry
 Leena Valkonen, Työttömien Keskusjärjestö ry
 Anja-Riitta Ketokoski, Hyvinvointivaltion vaalijat
 Sari Laaksonen, Ensi- ja turvakotien liitto
 Pirjo-Riitta Liimatainen, Suomen Mielenterveysseura
 Reijo Pipinen, Vailla vakinaista asuntoa ry
 Mikael Söderström, A-klinikkasäätiö
 Maria Viljanen, Suomen Punainen Risti
 Minna Markkanen, Takuusäätiö
 Yrjö Mattila, Suomen sosiaali oikeudellinen seura
 Tuula Paasivirta, Kuka kuuntelee köyhää -verkosto
 Tiina Saarela, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyö

Hallituksen kokouksiin ovat osallistuneet myös kansalaistoiminnan koordinaattorit Jouni Kylmälä ja Mikko Siltanen. Hallituksen kokouksiin kutsuttiin myös Arja Tyynelä Kuka kuuntelee köyhää -verkoston Köyhän ääni kuuluviin maakunnissa -hankkeesta.

Yleiskokous pidettiin 26.11. Siinä käsiteltiin sääntömääräiset asiat: vuoden 2017 toimintakertomus ja tilinpäätös, toimintasuunnitelma ja talousarvio 2019 sekä hallituksen valinta.

Liite.

Jäsenluettelo

1. Aivoliitto
2. A-klinikkasäätiö
3. Allergia-, iho- ja astmaliitto
4. BIEN-Finland perustuloverkosto
5. Ehkäisevä päihdetyö EHYT
6. Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL
7. Ensi- ja turvakotien liitto
8. Eurooppalaiset
9. FinFami Uusimaa ry – Omaiset mielenterveyden tukena
10. Hyvinvointivaltion vaalijat HYVA
11. Hope - Yhdessä & Yhteisesti
12. Helsingin sosiaalinen oikeudenmukaisuus
13. Invalidiliitto
14. Kirkon diakonia ja sielunhoito (KDS)
15. Kriminaalihuollon tukisäätiö
16. Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto
17. Kuntoutussäätiö
18. Kuuloliitto
19. Lastensuojelun keskusliitto
20. Mannerheimin lastensuojeluliitto
21. Mielenterveyden keskusliitto
22. Mielenterveysomaisten keskusliitto - FinFami
23. Mielenterveysyhdistys HELMI
24. Munuais- ja maksaliitto
25. Nuorten Ystävät
26. Omaishoitajat ja läheiset liitto
27. Parasta lapsille
28. Sininauhaliitto
29. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia
30. Sosiaaliamiehet
31. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys
32. Suomen Caritas
33. Suomen Demokratian Pioneerien liitto - Pinskut

- 34.Suomen Mielenterveysseura
- 35.Suomen Nivelyhdistys
- 36.Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi
- 37.Suomen Punainen Risti
- 38.Suomen Sosiaalioikeudellinen Seura
- 39.Suomen Setlementtiliitto
- 40.Suomen Sydänliitto
- 41.Takuu-Säätiö
- 42.Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto
- 43.TATSI - Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry
- 44.Työttömien Keskusjärjestö
- 45.Vailla vakinaista asuntoa VVA
- 46.Väestöliitto
- 47.Yhden Vanhemman Perheiden Liitto
- 48.Yhdessä selviytymisen tuki